

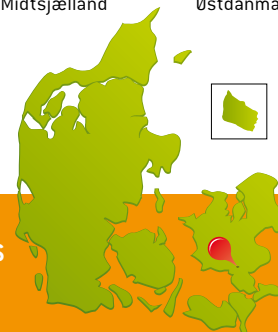
Per Raab Hansen
Frøavlskonsulent
Syd-, Øst- og Midtsjælland

Birthe Kjærsgaard
Avlschef
Østdanmark

Dygtig frøavler på god frøjord

Brandelevgaard ligger lidt øst for Næstved på Sydsjælland. Her har familien Feldthusen gennem flere generationer drevet landbrug med frøavl i højsædet. Der bliver taget de nødvendige hensyn for at optimere frøafgrøderne i sædskiftet, lige fra såning til afgrøderne er høstet og færdigtørret

50 års jubilæum for Feldthusen I/S

I 1970 oprettede Feldthusen et I/S med to generationer som interessenter, nemlig Mogens' farfar Johannes og far Torben Feldthusen. Dengang var interessentskaber en helt ny ejersstruktur i landbruget. Bedriften har siden været drevet som et I/S med nye generationer, der er kommet til og ældre, der er stoppet. I dag ejes selskabet af brødrene Bjarne og Mogens, hver med 50 pct.

Omdrejningspunktet for bedriften tæller foruden Brandelevgaard, ligeledes Maxhavegaard og Kirkebjerggaard, hvorfra der drives svineproduktion.

Mogens og Ulla foran stuehuset på Brandelevgaard. Ulla arbejder som teknisk assistent hos en Landinspektør. Parret har to drenge på 10 og 7 år. Mogens har været delegeret i DLF i otte år

Af familiekroniken fremgår det, at Johannes Feldthusen den 1. august 1940 startede som forpagter på Brandelevgaard, som dengang var på 38 ha. Ejendommen blev forpagtet for en otteårig periode. Men da ejeren døde i 1945, købte Else og Johannes gården. De begyndte som selvstændige landbrugere efter 30'ernes dybe landbrugskrise, og samtidigt med at to verdenskrig rasede. For dansk landbrug betød krigen voldsomt stigende priser på landbrugsprodukter med stort økonomisk opsving for landbruget til følge. Det gjorde det muligt, at få foden under eget bord.

Kroniken fortæller endvidere, at elevtiden for Johannes i perioden 1934-36 blev tilbragt øst for Skælskør hos en meget dygtig frøavler. Det var startskuddet til familien Feldthusens traditionsrige frøavlsproduktion, som der lige siden har været en stor andel af på bedriften.

"Lige siden dengang har der været dyrket frø hos os, men for øjeblikket bidrager vores frøafgrøder særlig meget til økonomien i planteavl," siger Mogens. Sidste år var hybridspinat til frø topscorer, men engrapgræs var tæt på, og efterfulgt af rødsvingel og alm. rajgræs. "I vinterraps med sorten Hitaly høstede vi over 6 tons pr. ha, så hos os var der væsentlig bedre økonomi i vinterraps end i kornafgrøderne."

2019 blev et rigtig godt planteavls år, hvor bedriften placerede sig som nummer tre i VKSTs DBII tjek. Det er rigtig godt gået på en ejendom med skiftende jordbundsforhold.

Sædskiftet optimerer frøafgrøderne

Arbejdsfunktionerne er opdelt, så Bjarne tager sig af grisene sammen med fire faste medarbejdere. Besætningen er på 580 søer og 20.000 smågrise, hvoraf de 13.000 opfodres på bedriften.

Mogens står for planteavlén sammen med to faste medarbejdere, samt to tilkaldte vikarer, der er to pensionerede landmænd fra lokalområdet, der selv førhen har været frøavlere.

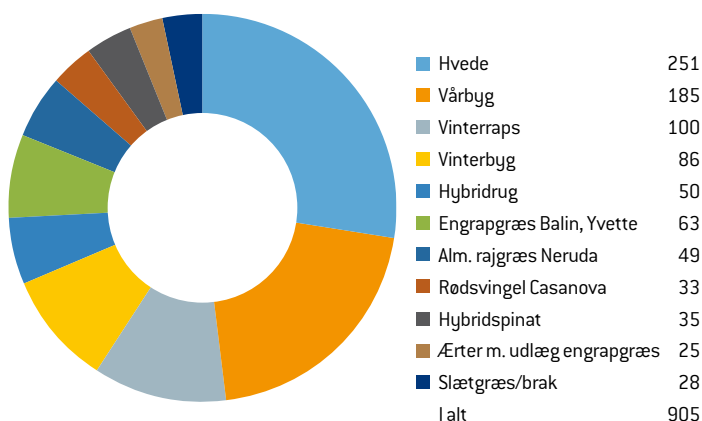
Det dyrkede areal er på 905 ha, og afgrødefordelingen fremgår af figur 1. Sædskiftet er tilrettelagt, så der kan blive plads til at optimere arealet med frø. Det betyder, at der ikke er en fast sædskifteplan, og at frøafgrøderne placeres på de bedst egnede marker til de enkelte arter. Den bedste jord reserveres til produktion af engrapgræs, rødsvingel får den næstbedste placering og rajgræs må klare sig på den mere uensartede jord.

God arrondering sparer tid på landevejen

Udvidelse af det dyrkede areal er gået slag i slag gennem alle årene. "En af vores målsætninger har hele tiden været, at tilkøb og forpagtninger skal kunne nås over gærdet," fortæller Mogens. "Med andre ord vil vi helst ikke bruge ret meget tid på landevejen. Det eneste, vi kører efter, er vores søsters ejendom, der ligger 15 km fra Brandelev og er et af de steder, hvor engrapgræsset kan placeres på den bedste jord."

Per og Mogens konstaterer at udlægget af plænetypen af alm. rajgræs står fint etableret i vårbyg den 11. maj

Figur 1. Afgrødefordeling høst 2020

Rene marker i hele sædskiftet

Med en stor andel med frø i sædskiftet er det vigtigt at begrænse ukrudtsmængden mest muligt.

"Vi udnytter årene mellem frøafgrøderne til at holde markerne rene," fortæller Mogens. "Det er betydeligt billigere at holde besværlige ukrudtsarter væk i kornmarkerne, end det er i frømarkerne," konstaterer han. De fleste marker pløjes efter høst undtagen efter raps og spinat, hvor jorden bliver dybdeharvet.

En anden afledt effekt af renholdelsesstrategien mod græsukrudt er, at der ikke bliver dyrket 2. års hvede. Agerrævehale findes ikke på bedriften, og det er en af de græsukrudsarter, man på alle måder forsøger at undgå at få ind på markerne. Væselhale kan findes i nogle marker, men dette græsukrudt bekæmpes lettere med sædskifte, radrensning af spinat og kemiske løsninger, hvor det er muligt.

Opgaver udføres rettidigt og med nødvendig kapacitet

Opgaverne på bedriften udføres efter devisen: "De opgaver der skal udføres, kan lige så godt udføres ordentligt og til tiden." Maskinparken er sammensat, så begge dele er mulig, og man ikke risikerer ubehagelige overraskelser. Det gælder eksempelvis med marksprøjte- og mejetærskerkapaciteten, og det er et helt bevidst valg. "Lige præcis de to opgaver bliver der ikke gået på kompromis med," fastslår Mogens. "Vi har ikke de laveste maskinomkostninger, men du kan ikke spare dig til succes".

Som det fremgår af maskinoversigten er der investeret i relevant specialudstyr til frøproduktionen. Materiellet er i det væsentlige nyt og moderne, og altid topvedligeholdt.

Frøavlskonsulent og avler beundrer den flotte hybrid vinterraps Italy i fuld flor fra to niveauer. Mogens Feldthusen høstede over 6 tons i sorten sidste år

Drænarbejdet får prioritet

Der bliver gjort meget ud af at vedligeholde og udbygge dræntilstanden på alle marker. I det lettere kuperede morænelandskab er det vigtigt, at afvandingen altid fungerer. Til det er der anskaffet egen bæltegravemaskine og traktortrukken spulevogn, og mandskabet har lært sig teknikken, så selv de største drænopgaver kan udføres uden hjælp udefra. Morænelandskabet bidrager ligeledes til, at de er blevet "stenrige," og stensamling er en opgave, der bliver brugt megen tid på hvert år. De eneste opgaver, der bliver lejet maskinstation til, er gyllekørsel, halmpresning samt skårlægning med selvkørende skårlægger.

De to New Holland mejetærskeren står klar til frøhøsten på tørregulvet

fortsættes næste side ►

Maskinoversigt

Traktorer	JD 6310 (2001), JD 7530 (2011), JD 7930 (2009), JD 6250R (2020), 2 stk. JD 7310R (2015, 2020)
Teleskoplæsser	Manitou MLT 840 (2017)
Mejetærsker	2 stk. NH CR9080, (2012, 2008), 30 fods m 15 fods pickup skærebord
Skårlægger	3 stk. 8 fods BCS fingerslåmaskiner, (2016, 2018, 2020)
Afpudsning	Spearhead brakpudser, 460 multicut (2007), Kuhn BP 8300 slagleklipper (mulch) (2020)
Marksprøjte og renser	Amazone UX 6200 36 m (2016), Amazone UG 3000 24 m (2007) til spinat, Kongskilde radrenser 12 rk. (2006)
Gødningsspreder	Kongskilde radrenser 12 rk. (2006)
Såmaskine	Amazone rotorharvesæt med Heva-frontparker, 4 m (2017), Horsch Pronto m. frødstyr, 6 m (2020), Monosem 12 rk. t. spinat (2014)
Jordbearbejdning	Horsch Joker tallerkenharve m. Duodrill 8 m (2014), Horsch Tiger stubharve m. Duodrill 4 m (2012), Väderstad NZA såbedsharve 9 m (2016), Kverneland vendeplov 5 og 7 furet (2009, 2015), Väderstad tromle 12 m (2015)
Diverse	New Holland rendegraver B115c (2020), Komatsu PC 240 bæltegraver (2006), Drænspluler (2010), 2 stk. SPC 18 bogievogne til korntransport (2019), ATV med weedwiper og brakpudser, mobilkompressor

– fortsat fra side 5

Den nye Horsch Pronto med præcisionsudstyr. Udlægget sås nøjagtig i den ønskede dybde, gødningen placeres under sårækken og trykrullen følger efter, så frøet trykkes godt til underlaget

Præcisionsgrej til etablering af frømarkerne

En forudsætning for vellykkede frømarker er, at de er godt etablerede. Til det formål er der fra denne sæson indkøbt en seks meter Horsch Pronto med frøudstyr, som Mogens selv har været meddesigner på. Og ønskelisten til drømmesåmaskinen var både detaljeret og omfattende.

Specifikationer var, at dækafgrøden skal sås med de forreste såskær, med eller uden iblandet gødning afhængig af, hvilken dækafgrøde der er tale om. Ligeledes skal udlægget placeres mellem dæksædsrækkerne, og det skal være muligt at placere gødning under udlægget samtidig med såningen. Det bedste værn mod ukrudt er en veletableret afgrøde, og derfor giver det god mening at gøde udlægget selektivt, så ukrudtet mellem udlægsrækkerne ikke får gavn af gødningen. Endelig er målet, at man kan lægge frø og dæksæd i præcis den valgte sådybde, og såningen skal afsluttes med at sårillen køres over med en trykrulle, der sikrer, at frøene trykkes fast i fugtig jord.

Alle disse elementer skal sikre udlægget de bedste forudsætninger i forhold til dækafgrøden. Det er lykkedes at forene alle specifikationer i samme såmaskine, og indtil videre ser de forårssåede udlæg lovende ud, trods meget tørre forhold på Sydsjælland. Den endelige bedømmelse af resultatet må vente til august, når dæksæden er høstet.

Høstteknik peger mod skårlægning

Frøavlens består af tre arter, engrapgræs Balin og Yvette, rødsvingel Casanova og alm. rajgræs Neruda. Tidligere blev engrapgræs skårlagt og skårene blev opsamlet med akshævere, og alm. rajgræs og rødsvingel blev tærsket direkte på roden. Samtidig med af de to mejetærskere er blevet udstyret med pickup skærebørde, er man begyndt at skårlægge plænerajgræsset med BCS-fingerslåmaskiner.

Engrapgræs udlagt i ærter ser meget lovende ud trods et meget tørt forår, så den nye såmaskine har bestået eksamen

”Fordelene som vi ser det, er mindre drysrespild end før, og vi oplever, at vi får en bedre råvarekvalitet med hjem. Tørring og efterbehandling af frøet er væsentligt lettere, og de sparede tørreudgifter gør det mindst ud for, hvad skårlægningen koster,” siger Mogens. ”Da BCS-maskinerne er meget skånsomme, kan vi vente med at tage beslutningen om at skårlægge, til vi er nede i nærheden af 35 pct. vand. Derpå lader vi det vejre i 4-6 dage og høster derefter en vare, der er nem at have med at gøre på tørreriet.

Succes med at skårlægge rødsvingel

Siden 2018 har Mogens taget skridtet fuldt ud og skårlagt rødsvingel, der ellers i overvejende grad egner sig til direkte høst. Sorten er Casanova, en sort uden udløbere, der er meget spildsom og derfor mere risikofyldt at have stående, hvis det blæser op tæt på høst. Rødsvingel skårlægges med 35-40 pct. vand med selvkørende skårlægger. Her er det vigtigt med en erfaren pilot, og der skal helst køres i lidt nattedug. Efter 4-6 dage er de fleste frø færdigvejret, og der kan tærskes en råvare, der er næsten tør.

”Skårlagt rødsvingel er meget let at tærske ud, så broafstanden kan åbnes til det dobbelte og omdrejningerne reduceres med 10-15 pct., når vi tærsker skårlagt sammenlignet med direkte tærsket rødsvingel,” oplyser Mogens.

”Vi fik en flyvende start i 2018, hvor vi første gang skårlagde rødsvingel. Udbyttet lå en halv gang højere end gennemsnittet, hvor en kraftig blæst kort før høst kostede dyrt hos nogle avlere. Spireevnen lå det år på 97-99 pct. i rødsvingel, og det er 3-4 pct. højere, end vi har set tidligere. Så vi skårlægger alt vores græsfrømarker igen i år. Vi har netop leveret 2019-høsten, og kender derfor ikke spireresultatet for høsten 2019 endnu,” slutter Mogens. Som med alt andet frø, er det vigtigt, at råvaren straks beluftes på tørreriet, og at man fortsætter indtil varen er tørret ned til maks. 11 pct. og kølet færdig. 🌱

Tørrefaciliteterne er indrettet, så hele årets frøhøst kan tørres, ventilere og opbevares. På dette tørreri beluftes frøet efter, at det er færdigtørret. Målet er naturligvis at optimere udbyttet, og spireevnen og renheden vægtes lige så højt

